

Uit recent onderzoek van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) blijkt dat de biologische landbouw weliswaar een beperkt aandeel in de totale agrarische productie en consumptie van voedingsmiddelen heeft, maar in alle werelddelen vertoont de landbouw wel een sterke groei. De verkoop neemt met meer dan tien procent per jaar toe, al komt het aandeel van biologische voedingsmiddelen in de totale consumptie slechts in enkele landen boven de twee procent. In Nederland is dit percentage nog lager. Wat betekent dit voor de biologische landbouwers in ons land?

Men denkt dat het marktaandeel van de biologische producten steeds meer toeneemt, maar dat is een van de grootste misvattingen', verduidelijkt Gert Jan Jansen van landbouwbedrijf Hof van Twello. Het bedrijf is niet biologisch en draagt geen Skal- of EKO-keurmerk, maar is wel ecologisch gericht. 'Producten met een EKO-keurmerk moeten aan bepaalde eisen voldoen, deze mogen bijvoorbeeld niet met kunstmest en chemicaliën worden verbouwd. Als de teelt in balans is met de omgeving, dan spreken we van ecologische producten', legt Jansen uit. 'Ik spuit bijvoorbeeld vrijwel geen chemicaliën op mijn gewassen en gebruik ook bijna geen kunstmest, maar ik spuit wel op onkruid. Dat is mijn manier van telen en het heeft succes, want mijn bedrijf groeit als kool. In 2008 had ik een omzetsijging van 45 procent en in 2009 nog eens 20 procent.'

Vers versus verwerkt

Jansen zegt dat verse, ambachtelijke producten per definitie niet duur hoeven zijn, het zijn juist de verwerkte producten die duur zijn. 'Met verse groente en fruit kan ik goed concurreren, doordat ik veel minder logistieke kosten heb en weinig geld hoeft te spenderen aan verpakkingsmaterialen en marketing. De prijs is aantrekkelijk omdat wij op vrij kleine schaal

VERKOOP STIJGT WERELDWIJD:

Biologische landbouwbedrijven weten dat de kostprijs moet dalen

telen. Maar als het om verwerkte producten zoals jam of thee gaat, dan levert het problemen op, omdat wij qua prijs niet kunnen concurreren met de grootschalige producenten die uit kunnen wijken naar lage lonen landen. Het is de vraag of mensen dat accepteren. Wel staat er hele goede kwaliteit tegenover de hogere prijs.'

Jansen vervolgt: 'Vorig jaar bleek uit een onderzoek van het LEI dat ecologische producten gemiddeld 85 procent duurder zijn dan de gangbare producten, wat natuurlijk een veel te groot verschil is. Er wordt nu over gesproken om de btw in onze sector af te schaffen, maar dat lijkt me niet goed. Bovendien heeft het weinig effect op het marktaandeel. Het probleem ligt bij de kostprijs; die moet naar beneden. Wij, de ecologische telers, moeten de hand in eigen boezem steken en

mensen zelf groente laten kweken.' Daarom startte Hof van Twello met een uniek experiment. 'Tien mensen hebben een stuk grond toegewezen gekregen, waar ze zelf groente gaan kweken. De helft is voor eigen consumptie, de andere helft wordt in onze winkel verkocht. Van de opbrengst krijgt iedere deelnemer ook weer de helft. Later kunnen we dit nog een stap verder brengen door de mensen te laten meehelpen in de productiveringking, om zodoende de loonkosten ook hier terug te brengen. Of dit ook op grote schaal werkt, is natuurlijk nog de vraag, maar het is een goed begin om de kostprijs te reduceren.'

Biologische markt

Iedere donderdagmorgen wordt op het Leienplein in Apeldoorn een kleinschalige biologische markt gehouden. Zuivelhandel Biodivers staat hier met

zuivel, kaas en vlees, de Driekant uit Zutphen verkoopt er brood en banket en de Hooge Kamp staat hier met verse groente en fruit. 'De Hooge Kamp is een biologisch-dynamisch landbouwbedrijf in Beemte Broekland, waar we negen hectare grond van de Stichting Grondbeheer Biologisch-dynamische Landbouw pachten', legt Monique Baks uit, een van de vier ondernemers van de Hooge Kamp. 'Door een ruime ruuchtwisseling van zeven jaar te handhaven, wordt het bodemleven niet eenzijdig belast, omdat ieder gewas iets anders van de bodem vraagt. De verteerde postalmest die jaarlijks wordt opgebracht, draagt bij aan een actief bodemleven. Zo blijft het evenwicht behouden.'

De Hooge Kamp levert wekelijks ongeveer 250 groentepakketten aan particulieren, die hiervoor een abonnement hebben afgesloten. Daarnaast worden er

«Gert Jan Jansen startte een experiment om de kostprijs binnen de ecologische productie te reduceren. inkomsten verworven op de biologische markten in Apeldoorn en Arnhem. 'Eerder haalden we de meeste winst uit de pakketten, maar de laatste jaren is het aandeel van de markten dusdanig gegroeid dat het is omgedraaid', aldus Monique.

Reële kostprijs

Monique geeft toe dat biologisch-dynamisch telen veel meer werkuren kost. 'Als je bestrijdingsmiddelen spuit, ben je in een keer klaar. Wij moeten veel meer handelingen verrichten voor een goed resultaat; daarin zit deels ook de hogere kostprijs. Veel mensen vragen zich af waarom biologische producten duur zijn, maar je kan je ook afvragen waarom andere producten zo goedkoop zijn. Zo wordt de melkprijs dik onder de literprijs betaald; waarom is dat zo? Ik vind het moeilijk de vinger erop te leggen, de oplossing is dan ook niet zo simpel, maar duidelijk is wel dat de consument het liefst zo weinig mogelijk betaalt', stelt Monique. 'Dit terwijl het juist belangrijk is om te kijken naar de reële kostprijs van een product; de biologische handelketen tracht deze transparant te houden.'

Monique merkt dat vooral in het voorjaar en de zomermaanden de markt een levendige plek is, wat niet wegneemt dat beide markten een trouwe, vaste klantenkring hebben. 'Het biologische marktaandeel schommelt, maar ik merk wel dat de sector groeit, al is het nog een klein aandeel binnen de hele voedselketen. De Hooge Kamp bestaat nu dertig jaar, en we groeien gestaag. Toch heerst er een soort bewustwording bij mensen, ze beseffen dat dingen anders kunnen en zelfs anders moeten, met meer respect voor het milieu. Wij zijn natuurlijk alleen maar blij met deze ontwikkelingen, want de klant maakt het mogelijk dat wij ons werk kunnen blijven doen.'

WAT IS BIOLOGISCHE LANDBOUW?

Biologische landbouw is een verzamelnaam voor landbouwmethoden die voldoen aan bepaalde eisen op het gebied van milieu, natuur en landschap, productiemethoden en dierenwelzijn.

Er zijn verschillende varianten binnen de ecologische landbouw aan te merken, maar met een gemeenschappelijk kenmerk: ze baseren zich op ecologische principes en wijken af van de chemisch industriële aanpak.

Er zijn verschillende keurmerken die milieuvriendelijke landbouw kenmerken, allemaal gecontroleerd door de

instantie Skal. Dit zijn de meest bekende:

- EKO keurmerk: voor biologische producten die zonder chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest zijn geteeld.
- Demeter: keurmerk van de Vereniging voor Biologisch-dynamische landbouw.